

ALEJANDRO PALOMAS

Un país amb el teu nom

ALEJANDRO PALOMAS
UN PAÍS
AMB EL TEU NOM

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

TÍTOL ORIGINAL: *UN PAÍS CON TU NOMBRE*

PRIMERA EDICIÓ: SETEMBRE DEL 2021

© ALEJANDRO PALOMAS, 2021

© EDITORIAL PLANETA, S.A.

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2815-6

DIPÒSIT LEGAL: B. 9.794-2021

FOTOCOMPOSICIÓ: TONI CLAPÉS

WWW.COLUMNNAEDICIONS.CAT

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Edith

Només falta en Jon.

Tota la resta està a punt: la taula parada, la lasanya preparada per ficar-la al forn i l'amandada de tomàquet a la nevera. Hi ha gelat al congelador: de vainilla amb nous de macadàmia i de xocolata belga. A en Jon li agrada combinar-los i a mi la veritat és que també, tot i que gairebé no ho faig mai perquè quan estic per cedir a la temptació em cau al damunt la veu de l'Andrea deixant-me anar el sermó que combinar gustos de gelat gairebé és pitjor que el cafè amb llet, que «mata el cafè i deslleta la llet», que deia ella.

Avui fa cinc anys que es va morir. Cinc clavats. Aquest és el titular que presideix el dia i el primer que he pensat aquest matí quan ha sonat el despertador i he encès el llum de la tauleta de nit. 21 de juny. Des d'aleshores, cada 21 de juny em desperto amb l'absència renovada de l'Andrea. Obro els ulls i em noto aquest nus aquí, entre l'estern i la columna, com un segon cor cada vegada més petit que s'activa de sobte, per prevenir-me

contra l'oblit i reactivar els titulars: l'Andrea va viure aquí, això va passar, ella va passar i aquí continua, perquè jo també soc aquí, encara. De seguida torna la resta: llampecs, imatges, escenes soltes que de vegades feixen i d'altres alleugen. Fa una estona, sense anar més lluny, quan començava a preparar la lasanya, l'olor del forn calent m'ha retornat una d'aquestes escenes i tot d'una he recordat com vam arribar a riure, aquell matí, pocs dies abans que se n'anés, quan després de retirar-li l'esmorzar em va demanar que m'assegués al llit amb ella i, amb aquella sorna que no va perdre mai, em va mirar molt seriosa i va dir:

—Edith, hi he rumiat una mica i em sembla que, si t'hi esforces una mica, potser arribaràs a batre el rècord del pitjor currículum possible de l'estat civil en una dona.

La vaig mirar sense entendre-la.

—Escolta això —va continuar, agafant la llibreta de la tauleta. I va llegir—: «Dinou anys casada amb un advocat belga que endreçava els calçotets per colors i les amants per edats, vint-i-sis anys sent la dona d'una altra dona, també advocada, per cert, i d'aquí a no res...».

—La manca d'aire li va impedir acabar la frase. Va tenir un atac de tos, una tos fosca i plena de flegmes que cada vegada li ocupava més tros de pulmó. Vaig esperar i ella ho va agrair—. Resumint —va dir, reprement el fil—: Mal casada, mal divorciada, mare de la Violeta, que es presta a ser inclosa en una categoria a part, lesbiana conversa i viuda. Hauries de donar-te a la ciència. O a la NASA.

Vam riure. Tenia raó. Fins que vam poder continuar

robant oxigen a la tos, vam riure molt, en part perquè el retrat era el que era i en part perquè riure era l'únic que es permetia des que totes dues havíem acceptat que el final era a prop. L'Andrea reia del poc que li quedava i a mi aquesta capacitat de viure com si la vida no tingués importància va ser el primer que em va seduir d'ella i el que va continuar seduint-me fins que va deixar d'existir. Per això cuidar-la va ser tan difícil: quan vam tenir la certesa que la malaltia se l'acabaria emportant, totes dues vam entendre que ja no hi havia res per construir juntes, i això va ser el que ho va accelerar tot. El que hi havia per construir ja estava fet. Tot el que ens quedava era esperar, i nosaltres, això nostre, sempre havia estat fer, guanyar terreny als anys que havíem passat vivint per separat vides anteriors i recuperar el temps per esbrimar la que havíem trobat juntes. No sabíem esperar, no era el nostre tarannà. A aquelles altures, l'únic que podíem construir era un comiat maco durant el curt parèntesi que la malaltia ens va prendre i també ens va regalar, i em sembla que ho vam aconseguir, tot i que, vist des d'ara, al cap d'aquests anys sense ella, ja no sé si el que vam fer va ser construir un comiat en comú o si en realitat va ser tot un pla ordit per l'Andrea per teixir al meu voltant una bastida invisible que em subjectés a la vida quan ella ja no hi fos.

Durant les últimes setmanes va començar a insistir que, quan ja se n'hagués anat, jo havia de vendre la casa i marxar del veïnat.

—Això ha sigut el nostre projecte, Edith, la vida que hem volgut juntes —repetia—. Et conec i sé que, si et quedes, et quedaràs del tot, et confondràs amb això i el

que tindràs aquí no serà vida. La que s'acaba és la meua i la nostra, no pas la teua. Rumia-hi.

Al principi se'm va acudir que aquesta nova obsessió, perquè és en el que es va convertir al cap de poc, era part de la malaltia. Les metàstasis jugaven amb el seu cervell com si una mà negra n'hagués fet un d'aquests taulers poblats per vaixells de diferents mides —d'un quadrat, de dos, de tres i el portaavions, l'important, de quatre quadrats—, on enfoneses ara l'A3, després ho proves amb el D6, on de vegades només toques aigua i d'altres fas ús d'armament pesant i deixes la pròpia flota cada vegada més feble i més exposada a l'atac. Però em vaig equivocar. No era la malaltia. La malaltia l'encaçava i li accelerava processos ja iniciats en ella, però no n'era el motor.

—Si fos al revés, si la malalta fossis tu, jo no em quedaria —tornava a la càrrega—. Sense tu aquí, no podria.

No m'agradava. No m'agradava que em parlés així, perquè sabia que ho deia de debò i perquè no era justa. La que es quedaria era jo, era jo la que hauria de viure sense nosaltres. Com podia demanar-me que pensés a anar-me'n del veïnat si amb prou feines tenia forces per seguir fins al final amb ella? De vegades aconseguia fer-me sortir de polleguera amb tanta insistència i acabàvem discutint. Després, un cop rebaixada la tensió, a mi em rosegava la culpa. Sabia, perquè ho havia viscut feia anys amb la mare, que discutir amb qui ja se'n va és sumar un nus més al record que haurà de venir i que aquests nusos s'ulceren i encallen el dol. «Tens setanta-un anys, Edith. No et pots embarrancar aquí». Aquest

era el missatge que repetia l'Andrea i jo l'odiava, odiava el missatge i també la missatgera, perquè quan la sentia parlar-me del futur sense ella, em sentia rebutjada i deixada de banda, i l'odiava per deixar-me, per obligar-me a viure la seva absència i no posar-se en el meu lloc com jo esperava que fes. Després venia el pitjor: m'odiava per odiar-la i per haver de cuidar-la, perquè no podia anar-se'n així, tan aviat, no podíem aturar-nos allà, al mig del camí. No era aquest, el tracte. Parar-se per descansar, sí. Per morir, no.

Han estat trenta anys en aquesta casa, vint-i-cinc de viscuts amb l'Andrea i cinc sense ella, centenars de fragments de vida continguts aquí, entre aquestes parets plenes de nosaltres. El pare deia que les cases que deixem són ciutats d'un mapa que, vist des de dalt, dibuixa una silueta que resumeix, al final del nostre pas, el que hem estat: de vegades un ull, d'altres un pulmó, una mà, un nen, una muntanya o un planeta petit, rodó com una moneda. «Són les peces d'un trencaclosques que, quan ja no hi siguem, completarà el paisatge de la nostra memòria. Sense elles suraríem, no podria ser», deia.

Les cases. Les cases i el que hi deixem. L'eco de les baralles, dels acords, de les renúncies, les reconciliacions, totes aquestes veus gravades a les parets i als sostres, solapades per les dels habitants que les ocupen després. Les cases estan construïdes sobre frases, silencis i esperes, per això els segles no les poden doblegar. Estan massa habitades.

Amb aquesta hi vam ensopegar per casualitat. Va ser un diumenge. Havíem passat el cap de setmana a l'hotel rural d'unes amigues de l'Andrea i tornant cap

a la ciutat havíem decidit dedicar la tarda a recórrer pobles i camins de la zona. Ens vam perdre. En aquella època, perdre's no era difícil. Carreteres secundàries que no sortien als mapes, pobles que tampoc. Vam arribar a aquest llogarret havent dinat, quan el sol del final de la tardor fregava la vall entre una barreja d'ocres, vermells i grocs i el verd opac de les alzines i dels pins. Vam baixar fins al llac amb cotxe i vam aparcar al costat del casalot tapiat, situat a la riba oposada a la del poble. Vam resseguir l'aigua en silenci, i en silenci també ens vam aventurar al veïnat, on vam deambular entre les cases derruïdes i vam passar pel costat de l'església, amb l'enorme gallet al capdamunt del campanar, el minúscul cementiri i els pallers de sostres esfondrats i tacats de flors, palla podrida i restes d'animals. L'aire fred acompanyava bé i la llum semblava coneguda. Vam recórrer el veïnat en no res, amb prou feines si arriba a deu cases, o el que en queda. Després, quan vam emprendre el camí de tornada, ens vam aturar al davant d'una de les dues úniques construccions que aparentment s'aguantaven dretes. Vam suposar que devien haver estat les últimes que havien quedat deshabitades. De fet, passant per davant de la segona, una edificació de pedra amb un jardí caòtic i una portallada de fusta enorme, vam veure restes de mobles: una taula antiga i unes cadires arraconades en un porxo. A una banda de la porta principal, per sota d'una finestra regalimava una taca de color taronja. Ens hi vam acostar.

Era un cartell petit, vell i gairebé podrit. Hi deia: «Es ven». A sota hi havia un telèfon gargotejat amb retola-

dor i, entre parèntesis, hi havien afegit: «Truqueu o pregunteu al bisbat».

La resta és història. Trenta anys de vida plens d'històries de totes les formes, mides i acords imaginables. El record és infinit. De totes, quedem jo, la casa i onze gats.

I en Jon, és clar, però ell va arribar molt més tard que l'Andrea se n'anés i de fet no compta, perquè no forma part d'aquesta casa ni del que jo he estat, aquí dins. Del veïnat sí, encara que només sigui perquè és el meu únic veí, i de l'última Edith també. Qui m'ho hauria d'haver dit, fa tres anys, quan la Mer i ell es van instal·lar a l'antiga escola, que les coses anirien així i que aquest *així* ens portaria fins a aquesta nit, fins a aquesta cuina, aquesta taula i aquest moment. En tot cas, després de tot el que ha passat els últims mesos, suposo que ja no m'hauria de sorprendre res.

Aquest matí, mentre netejava la sorra dels gats, pensava en el sopar, en en Jon i, una vegada més, he tornat a imaginar-me el pitjor final per a aquesta nit. Ja ho sé, ja ho sé que a la meua edat —són setanta-sis anys fets i repicats— hauria d'haver après que potser l'error és pensar que les veritats i les mentides són moltes, que n'hi ha moltes. Potser només existeix una sola veritat de la qual neixen totes les altres, i en cadascun de nosaltres aquesta veritat té un nom. Això ho repetia molt, l'Andrea, sobretot al final, quan ja estava tot decidit i parlava així, resumint i volent dir: «Aquesta veritat única és com la contrasenya que ens marca la vida, el color de la vida de cadascú». I també deia que som països sense nom. «El nom existeix, sempre ha existit, però

l'oblidem massa aviat i ens passem la vida intentant recordar-lo. I això cansa, cansa molt. De vegades ens sembla que l'hem somiat. Després, durant la vida hi ha instants de lucidesa que ens desarmen i en els quals tornem a recordar. Són els moments de les grans morts, dels grans passos, els impactes que marquen un gran abans i un després encara més gran i que ens deixen despullats i ens obliguen a mirar-nos sense el filtre del que hem après, moments en què, si acluquem els ulls, ens atrevim a veure, a veure el que som: un país petit i espantat que busca el seu nom, la seva contrasenya, les seves entranyes».

Fa tres mesos, el dia que va arribar la primavera, en Jon i jo vam viure un d'aquests moments contrasenya i vam encetar plegats un viatge que cap dels dos no havíem previst. Avui diria que no va ser casualitat sinó sincronia, però és clar, és fàcil dir-ho ara. En aquell moment ignoràvem que aquelles vint-i-quatre hores i els dies que transcorrerien fins avui serien un temps tan difícil com compartit, i també preciós, molt preciós. En Jon no sap que aquest sopar, aquesta nit, és molt més del que es pensa. Ni tan sols s'imagina que la contrasenya del seu nom és aquí, escrita en aquesta cuina, i que el seu petit país té un nom que és veritat perquè jo el sé, el sé des de fa més temps del que ell es pensa.

En Jon confia que aquesta nit serà una vetllada de celebració. I no l'en culpo. Aquest és el pla: celebrar haver pres decisions difícils, celebrar l'esperada arribada de l'estiu, celebrar que al capdavant tot ha sortit bé... Es pensa que és el premi que ens hem guanyat per valents i per haver conjurat bé tots els canvis i reptes que va

propiciar el 21 de març, un dia que cap dels dos no oblidarà perquè ja forma part del nostre mapa interior.

Però s'equivoca.

Aquell dia la primavera va fer girar el gallet i vaig ser jo qui va girar amb ell.

Aquest vespre, en canvi, l'estiu que neix conté una veritat que és en Jon en estat pur. És el que ell no sospita i el que jo no puc deixar de dir.

Potser s'hi perdrà, en ella o amb ella.

O potser seré jo que perdré en Jon.

Qui ho sap.